

Målnummer: Ö5675-96   **Avdelning:**

Domsnummer:

Avgörandedatum: 1997-04-03

Rubrik: Konkursansökan avseende aktiebolag som saknar registrerad behörig företrädare har ansetts skola prövas efter kungörelsedelgivning.

Lagrum:

- 16 § 3 st. delgivningslagen (1970:428)
- 11 kap. 2 § rättegångsbalken (1942:740)

Rättsfall:

REFERAT

Staten genom Kronofogdemyndigheten i Göteborgs och Bohus län ansökte vid Uddevalla TR att Construction Office i Kungshamn Aktiebolag skulle försättas i konkurs.

TR:n (rådmannen Lindgren) anförde i beslut d 28 okt 1996: Såvitt framkommit har bolaget inte någon behörig styrelse enligt 8 kap 1 § aktiebolagslagen. Någon revisor finns inte heller anmäld hos Patent- och registreringsverket. Uppgift om aktieägare saknas. Följaktligen saknar bolaget dels rättshandlingsförmåga och därmed förmåga att vara part i ärendet, dels någon som själv eller genom anmälan till länsstyrelsen kan få bolagsstämma sammankallad för utseende av företrädare för bolaget. Problemet med att bolaget saknar företrädare som kan svara vid TR:n förändras rimligen inte av möjligheterna till delgivning enligt 16 § 3 st delgivningslagen, såvida det inte kan antas att hindret på grund av den bristande rättshandlingsförmågan kommer att vara avhjälpt vid tiden för en förhandling i huvudsaken.

Sökanden har förklarat att ansökan om likvidation för tillsättande av en likvidator inte kommer att göras. Inget talar heller för att någon därtill behörig skulle komma att företa några åtgärder som medför att bolaget skulle anses vara behörigen representerat i rättegången.

På grund av det anförda avvisar TR:n konkursansökningen.

Riksskatteverket överklagade i HovR:n för Västra Sverige och yrkade att HovR:n skulle undanröja TR:ns beslut och återförvisa målet till TR:n för prövning i sak.

Riksskatteverket anförde bl a: Construction Office i Kungshamn Aktiebolag saknar registrerad styrelse och revisor. Det bedriver inte någon verksamhet. Staten har inte för avsikt att ansöka om likvidation för tillsättande av en likvidator. Att bolaget saknar behörig ställföreträdare torde inte föranleda att konkursansökan avvisas. Det är ett känt faktum att aktiebolagslagstiftningen missbrukats av oseriösa personer i syfte att undvika delgivning och därmed undgå de förpliktelser som åvilar bolaget. Stadgandet i 16 § 3 st delgivningslagen har tillkommit för att möjliggöra delgivning med en juridisk person som i strid med gällande bestämmelser saknar behörig företrädare. TR:n borde ha utnyttjat denna delgivningsmöjlighet och, om bolaget inte yttrat sig över konkursansökningen eller inte inställt sig till förhandling, haft att utgå från att det avstått från att ingå i svaromål. Delgivning av en konkursansökan kan också ske med bolagets aktieägare, om uppgift om dessa finns. Vilka som

är aktieägare i det nu förevarande bolaget framgår av ett bolagsstämmeprotokoll av d 20 jan 1994. Delgivning av konkursansökningen kan därför ske med dem.

HovR:n (hovrättslagmannen Leven, hovrättsrådet Morard, referent, och hovrättsassessorn Klas Johansson) anförde i beslut d 5 dec 1996: Ett aktiebolag företräds av en styrelse. Styrelsen för även aktiebolagets talan i rättegång. Ett aktiebolag som saknar styrelse har ingen rättslig handlingsförmåga. Bristande rättslig handlingsförmåga utgör rättegångshinder, vilket rätten har att självmant beakta. Förekomsten av ett sådant processhinder skall i allmänhet leda till ett avvisande av talan i målet. Avvisning skall dock i vissa fall underlätas om hindret kan avhjälpas.

Bestämmelsen i 16 § 3 st delgivningslagen har tillkommit för att förhindra missbruk av den bolagsrättsliga lagstiftningen. Det har ansetts rimligt att ett aktiebolag, som i strid med aktiebolagslagens regler underlåtit att till bolagsregistret anmäla behörig företrädare, skall kunna delges genom kungörelse. Bestämmelsen tar dock inte över reglerna i rättegångsbalken om rättegångshinder och rättens skyldighet att beakta sådana hinder. Den löser alltså inte problemet med bristande processbehörighet hos en juridisk person (jfr JO:s ämbetsberättelse 1994/ 95 s 32).

Det är inte troligt att bristen i bolagets processbehörighet skulle bli avhjälpd som en följd av en delgivning enligt det nyssnämnda lagrummet. Att det i målet föreligger en uppgift om vilka personer som var bolagets aktieägare i januari 1994 - en tidpunkt då bolaget tydligen alltjämt hade en registrerad styrelse - medför inte att det kan anses sannolikt att bristen skulle kunna avhjälpas genom delgivning med dessa personer. Riksskatteverkets talan i HovR:n kan därför inte vinna bifall. HovR:n avslår överklagandet.

Riksskatteverket överklagade och yrkade att HD skulle undanröja HovR:ns beslut och återförvisa målet till TR:n för prövning i sak. Målet föredrogs.

Föredraganden, RevSkr Melchior, föreslog i betänkande att HD skulle meddela följande beslut: Skäl: Enligt 16 § 3 st delgivningslagen (1970:428) får en konkursansökan delges en juridisk person genom kungörelsedelgivning, om annan delgivning inte är möjlig, och om den juridiska personen i strid med gällande bestämmelser saknar registrerad behörig företrädare och någon i Sverige bosatt person inte har utsetts att på den juridiska personens vägnar ta emot delgivning. - I målet har upplysts att bolaget saknar registrerad styrelse sedan d 14 maj 1994. Det saknar även registrerad revisor sedan d 18 okt 1994.

Möjligheten att genom kungörelse delge en juridisk person som saknar registrerad behörig företrädare infördes d 1 juli 1993. I lagförarbetena (prop 1992/93:68 s 65ff) uttalade departementschefen att det mer omständliga likvidationsförfarandet skulle, till följd av lagändringen, komma till minskad användning i de situationer där den juridiska personen inte hade någon som var behörig att företräda den och därmed ta emot en konkursansökan. Kungörelsedelgivning bör därför i detta fall kunna ske. Sedan denna möjlighet utnyttjats uppkommer frågan om det föreligger processhinder att pröva konkursansökningen på grund av att bolaget saknar behörig företrädare. Saknas sådan föreligger möjlighet enligt 13 kap 4 § och 4 a § aktiebolagslagen (1975:1385) att utverka förordnande att bolaget skall träda i likvidation. Sedan likvidator utsetts har bolaget således behörig företrädare. På grund av vad sålunda anförts borde konkursansökningen inte ha avvisats utan ha delgivits bolaget genom kungörelsedelgivning och därefter prövats i sak.

HD:s avgörande. Med undanröjande av HovR:ns beslut återförvisar HD målet till TR:n för fortsatt handläggning.

HD (JustR:n Vängby, Gregow och Lars K Beckman) fattade följande slutliga beslut: Skäl: Enligt 16 § 3 st delgivningslagen (1970:428) får, om annan

delgivning inte är möjlig, delgivning ske med en juridisk person genom kungörelsedelgivning, om den juridiska personen i strid med gällande bestämmelser saknar registrerad behörig företrädare och någon i Sverige bosatt person inte har utsetts att på den juridiska personens vägnar ta emot delgivning. Denna möjlighet infördes d 1 juli 1993 (prop 1992/93:68 s 65ff).

I målet har upplysts, att bolaget saknar registrerad styrelse sedan d 14 maj 1994 och registrerad revisor sedan d 18 okt samma år. Förfarandet med delgivning av bolaget genom kungörelse kan därför i och för sig användas.

Det kan ifrågasättas om det över huvud taget är någon mening att delge en ansökan om konkurs, innefattande kallelse till förhandling, med ett aktiebolag - i det följande behandlas endast detta slag av juridisk person - som saknar behörig ställföreträdare. Det kan nämligen hävdas att ett aktiebolag som saknar behörig ställföreträdare inte kan vara part i en rättegång och att talan som rör ett sådant aktiebolag i vart fall måste avvisas på den grunden, även om delgivning skett. Frågan har berörts bl a i det senaste lagstiftningsärendet rörande delgivning med aktiebolag (prop 1996/97:132 s 19 och 44, som i och för sig saknar betydelse för målet redan av det skälet att den ännu inte slutbehandlats). Lagrådet konstaterade i lagstiftningsärendet att spørsmålet i vad mån exempelvis tredskodom kan meddelas mot ett bolag som saknar registrerad ställföreträdare men som delgetts enligt de nya reglerna blir en fråga för rättstillämpningen.

Den ställda frågan behöver inte besvaras entydigt. Bl a kan bolagets ställning i processen inte fränkännas betydelse. Såvitt angår ett aktiebolag som är svarande är följande att anföra.

Innebörden av 16 § 3 st delgivningslagen är att lagstiftaren med öppna ögon accepterat att delgivning kan ske med bl a ett aktiebolag som saknar registrerad behörig ställföreträdare. Att ingen ställföreträdare är registrerad hindrar naturligtvis inte att någon kan finnas utsedd och än mindre att aktieägarna kan utse en ställföreträdare, när de - vilket är utgångspunkten för regleringen - genom kungörelsedelgivningen får vetskap om att en sådan behövs för viss rättegång.

Vid handläggningen av ett mål kan rätten, om registrerade uppgifter saknas och svaranden uteblir, inte veta om anledningen är att det över huvud taget inte finns någon ställföreträdare. Mål som är helt eller i huvudsak dispositiva kan emellertid på olika sätt avgöras utan närvaro av svaranden; en konkursansökan får prövas även om gäldenären uteblir från förhandlingen. Det är sålunda inte något grundläggande krav i dispositiva mål att svaranden deltar i processen. Däremot är det ett grundläggande krav att han fått del av såväl käromålet som kallelse till en förhandling där målet kan avgöras. I det hänseendet får en kungörelsedelgivning anses vara tillräcklig i fall som det förevarande.

Konkursansökningen borde därför inte ha avvisats utan delgivits genom kungörelse.

HD:s avgörande. Med upphävande av domstolarnas beslut återförvisar HD målet till TR:n för fortsatt handläggning.

Referenten, JustR Nyström, med vilken JustR Lambe instämde, var skiljaktig beträffande motiveringen och anförde: Enligt 16 § 3 st delgivningslagen (1970:428) får, om annan delgivning inte är möjlig, delgivning ske med en juridisk person genom kungörelsedelgivning, om den juridiska personen i strid med gällande bestämmelser saknar registrerad behörig företrädare och någon i Sverige bosatt person inte har utsetts att på den juridiska personens vägnar ta emot delgivning.

Möjligheten att genom kungörelse delge en juridisk person som saknar registrerad behörig företrädare infördes d 1 juli 1993. I lagförarbetena (prop

1992/93:68 s 65ff) uttalade departementschefen att, till följd av lagändringen, det mer omständliga likvidationsförfarandet skulle komma till minskad användning i de situationer där den juridiska personen inte hade någon som var behörig att företräda den och därmed ta emot en konkursansökan.

I målet har upplysts, att bolaget saknar registrerad styrelse sedan d 14 maj 1994 och registrerad revisor sedan d 18 okt samma år. Förfarandet med delgivning av bolaget genom kungörelse kan därför i och för sig användas. En annan fråga är om, när rätten skall pröva ansökan om konkurs, det föreligger processhinder på grund av att bolaget saknar behörig företrädare. Eftersom i fall som det förevarande de förhållanden som råder vid rättens prövning är avgörande för frågan om processhinder borde konkursansökningen inte ha avvisats utan delgivits bolaget genom kungörelse.

För den händelse vid rättens prövning behörig ställföreträdare för bolaget alltså saknas föreligger, för en borgenär, möjlighet att enligt 13 kap 4 a § aktiebolagslagen (1975:1385) utverka förordnande av registreringsmyndigheten att bolaget skall träda i likvidation; när likvidator utsetts finns behörig ställföreträdare för bolaget och därmed förutsättningar för bl a ett konkursförfarande. Att bolaget t ex genom att låta registrera en behörig styrelse kan undanröja grunden för likvidationen och därefter, genom avregistrering av styrelsen, åstadkomma samma situation som tidigare kan däremot inte förhindras genom tillämpning av nuvarande lagstiftning. En lösning av hithörande frågor måste i stället anvisas av lagstiftaren.

HD:s beslut meddelades d 3 april 1997 (mål nr Ö 5675/96).

Sökord: Delgivning; Aktiebolag; Processbehörighet

Litteratur:
